Ivan Zirdum

Put k obiteljskoj radosti

Igrokaz

Đakovački Selci, Godina obitelji 1980.

Put k obiteljskoj radosti

Igrokaz u 4 čina

Lica:

Marko, liječeni alkoholičar
Irena, njegova supruga
Blaženka, njegovo najstarije dijete, 12 godina
Vesna, drugo dijete, oko 10 godina
Darko, treće dijete, oko 8 godina
Marta, susjeda
Ružica, socijalna radnica
Baka, Irenina majka

❀ ❀ ❀

Svakodnevno nam iskustvo govori o učestalim teškoćama u bračnom i obiteljskom životu.

Nerijetko su ove prouzrokovane baš alkoholizmom u toj zajednici.

Poznato nam je kako je teško to stanje liječiti i obiteljsku grupu dovesti žuđenom skladu i miru.

Kakva li radosna uspjeha kad to jedna takva obitelj postigne.

I ovaj skromni igrokaz htio bi nešto o tome na svoj način reći.

Hvala!

❀ ❀ ❀

Napisao, izdao i odgovara:
Ivan Zirdum
Đakovački Selci, 1980.

PRVI ČIN

(Pozornica. Soba jedne radničke obitelji.)

Irena *(hoda po sobi i uređuje. Malo zatim ide k vratima i poziva svoga sina):* Darko, Darko . . . *(Nitko se ne odaziva).* Opet ga nema. Nema mira ni pet minuta da bi sjeo i učio. Samo hoda okolo. *(Naginje se na prozor i zove kćerku.)* Vesna, gdje si? *(Nitko se ne javlja.)* Nema ni nje. Nitko ih ne bi više kod kuće zaustavio taman da ih veže.

Marta *(ulazi unutra):* Što si se ti, Irena danas uzvikala?

Irena: Ah, ta djeca! Stalna gnjavaža s njima. Nemaju mira, neće da uče. Već ne znam što bih s njima?

Marta: Teško je danas s djecom. I nikakva sila tu ne pomaže.

Irena: Jučer sam bila na roditeljskom sastanku i imala sam što i čuti. Sve samo najgore. Ne znam što da počnem?

Marta: E moja, Irena, ne mogu ti u tom puno pomoći.

Irena: Znam, znam da ne možeš i nitko mi ne može pomoći sve dok je moj Marko takav.

Marta: Jel i danas pijan?

Irena: Još pitaš? A kad je trijezan? Sve što zaradi popije, a ja nek se brinem za djecu i cijelu kuću i još za njega. Došao je kući u tri sata, napravio rajtu, rastjerao djecu i opet otišao u gostionicu.

Marta: Znam ja kako je to. Nije ni moj bio puno bolji. Proklela sam stoput i njega i rakiju.

Irena: Marta, dođe mi nekad pomisao: da imam bombu, otišla bi i bacila je na gostionicu. Pomišljam na to da i sebe smaknem. To je neizdrživo. Zar baš ja moram toliko patiti. Ta valjda ni đavo u paklu ne trpi toliko! Sinoć sam mu jedva otela nož iz ruku. Djeca sva strepe od straha čim se on pijan pojavi. Ne znam što će s nama biti. Ti si mi, Marta, najbliža i sve to predobro znaš.

Marta: Znam i sve ti vjerujem što pričaš. I ja sam šest godina trpjela.

Irena: Blago tebi, Marta, ti si najsretnija žena na svijetu, kad tvoj Pero više ne pije.

Marta: Otkad ne pije osjećam se ko preporođena. Već šest mjeseci u kući mir i red. Djeca mogu u miru učiti. Ne moraju iz kuće bježati.

Irena: Samo kad bi se moj Marko htio liječiti!

Marta: To je ono! Sam neće, a nitko ga ne može prisiliti.

Irena: Već su ga i u poduzeću nagovarali, a on je njima odbrusio: Tko je bolestan nek se liječi. Ja sam zdrav.

Marta: E, bolest je to i te kakva! Samo on to ne shvaća. Ja idem svake srijede na sastanak sa svojim Perom u klub liječenih alkoholičara. Tamo sam puno toga čula i naučila. Strašna je to bolest. Ako oboli čovijek, oboli cijela njegova obitelj. I žena i djeca postanu bolesnici.

Irena: I ja sam na živce obolila.

Marta: Kako ne bi i bila kraj takvkog čovjeka, natrpiš se straha i svega.

Irena: Ni djeca ko da nisu kako treba. Zato i ne uče.

Marta: Nije čudo što ne napreduju u školi.

Irena: Marta, vjeruj mi ja to zlo više neću moći trpjeti. Neću moći izdržati. Poludit ću i gotovo. U mojoj kući nije nitko pio. Ja nisam na to naučila.

Marta: Tako mi je i samoj bilo. Na sve sam pomišljala. Al nisam imala kamo. Preostalo mi je jedino uzeti djecu pa s njom prositi.

Irena: Ja moram ići pa kud bilo. Nigdje mi neće biti gore. A on onda nek pije koliko ga volja. Ni ja ni djeca od njega i onako ništa nemamo nego strah i bolesne živce. Među nama je odavno sve završilo. Veže nas još samo ova zajednička kuća i djeca.

Marta: Da, djeca, djeca!

Irena: Da mi je bar tu djecu izbaviti iz tog pakla. Što ona imaju od svoga oca? Samo zlo. Što će od njega naučiti? Da budu ko i on?!

Marta: Još bi ti bilo nekako lakše, da si zaposlena.

Irena: Zaposlit ću se i živjeti sa svojom djecom kako mognem. Neću da budem cijelog života ropkinja jednog pijanca.

Marta: Bome, i gore nego ropkinja. Kad bi se bar htio liječiti kao moj?!

Irena: Sumnjam ja u njegovo liječenje. A ovako se dalje ne može.

Marta: Razumijem te, Irena!

Irena: Da mi nije to troje djece, već bi svašta od mene bilo. Još jedino radi njih mogu sve ovo podnositi. *(Plače).*

Vesna *(ulazi):* Mama, eno tata pao u blato kraj gostionice.

Irena: Nek je! Bar da hoće krepati već jednom. Ti, Vesna, uzmi knjigu i uči! Drugarica mi kaže da ćeš propasti.

Vesna: *(uzima knjigu):* Kad mene drugarica ne voli.

Marta: Kako te ona, sinko, ne bi volila?! Ali moraš dobro u školi paziti i kod kuće učiti.

Blaženka *(ulazi u sobu):* Mama, rekla nam je drugarica da moramo kupiti jednu bilježnicu.

Irena: Svaki dan treba nešto kupiti. A odakle kad on sve popije?

Marta: E ja moram ići. Dugo sam se zadržala. *(Odlazi.)*

Darko *(dolazi unutra):* Mama, ja sam gladan. *(Nađe u polici komad kruha, uzme i počne jesti.)*

Vesna: Idem i ja jesti. Sad će doći tata pijan pa ćemo morati bježati. Neću da budem gladna ko jučer. *(Uzima komad kruha premaže maslacom i jede.)*

Blaženka: A gdje je tata?

Vesna: Eno pijan valja se po blatu. *(Vani se čuje galama.)*

Irena: Djeco, sakrite sve noževe! *(Djeca poslušaju majku.)*

Marko *(ulazi polako blatnjavih hlača teturajući i galameći):* Ha, ha tu su svi. Sve ću vas poklati, sve.

Irena: De, Marko, sjedi pa se odmori!

Marko: Tako ti meni, da sjednem, nek zaspim, jel?

Marko: *(Zatetura i padne.)*

Irena: *(Pridiže ga da sjedne.)*

Marko: Znači ti, ženo, meni tako podvaljuješ? Ko da sam ja dijete.

Irena: Stoput si gori od djeteta. Djeca se ne valjaju po ulici na blatu.

Marko: Šta, ja da se valjam po ulici kao svinja? Ti moja žena, meni tako?! A tko sam ja za tebe? Ko je gazda u ovoj kući? Ja sam, znači, nitko i ništa?

Irena: Pravo si rekao.

Marko: Samo da mi je nož dovatiti, pitao bih ja vas.

Irena: Ne bojim se ja tebe. Mogla sam te se već davno riješiti, da sam htjela.

Marko: Šta?! *(Ide prema ženi.)*

Irena: Marko, dosta mi je već svega. Ja se danas pakujem. Razumiješ li?

Marko: Ha, ha, našla si, znači, boljega?

Irena: Ni sata više s tobom! A ti samo pij, pij i plivaj u rakiji, ali meni više nećeš život zagorčavati.

Marko: Samo hajde!

Irena *(donosi kovčeg i torbu za pakovanje):* Još sam mlada. Zaradit ću za sebe i za djecu.

Marko: Zaradit ćeš?

Irena: Ako treba i prosit ću, ali više neću s tobom živjeti.

Marko: I misliš da ćeš boljeg naći?! Samo ti idi! To sam i čekao.

Irena: *(Trpa stvari u kovčeg.)*

Marko: *(Prevrne kovčeg.)*

Irena *(podigne kovčeg s poda):* Možeš, možeš! Iživi se još koji čas, ali nećeš više. Samo pij i uživaj! Na kraju ćeš završiti pod kojim plotom.

Marko: A gdje je večera?

Irena: Briga me za večeru. Više s tobom neću ni ručati ni večerati. Razumiješ li?! Nikada, nikada!

Marko: Našla si drugog, jel'?

Irena: Jel ti krivo? I ti si nađi jednu drugu ženu nek te dočekuje i tetoši ovako pijanog! Mene zaboravi!

(Izlazi van i zove djecu.) Djeco dođite unutra!

Blaženka, Vesna i Darko *(ulaze unutra).*

Irena: Pakujte se svi brzo! Putujemo prvim autobusom baki. Tamo će nam biti ljepše.

Marko: Ti putuj, ali djeca nek ostanu!

Irena: Ako baš hoće nek ostanu kod tebe.

(Djeci govori.) Djeco tko će ostati s tatom nek ostane.

Darko: Mama, ja idem s tobom.

Blaženka: Ni ja neću ostati.

Vesna: I ja se tate bojim.

Marko: Onda, ajdete svi, što brže! Vratit ćete se vi brzo! Molit ćete vi mene da vas pustim u kuću, ali nećete ući. A ja odoh svome društvu *(ustane, otetura do vrata i izađe).*

Irena: Blaženka, idi reci čika Jozi da dođe s autom i prebaci nas do autobusne stanice!

Blaženka: *(ode).*

Irena: Pokupite sve svoje školske knjige i bilježnice, obuću i odjeću!

Vesna i Darko *(odu u sobu).*

Irena *(lamatajući rukama):* Živote, kako si strašan! Kako si bolan! Rekla sam da idem. Idem pa makar ne znam ni sama kamo ću sa svojom djecom dospjeti i kako ću proći. Važno je da bježim od pakla i to mi je dosta.

DRUGI ČIN

(Pozornica: Kao u prvom činu.)

Marko *(stoji za stolom i otvara konzervu).* Već godinu dana tako. Nitko me ni za zdravlje ne pita, a kamo li da bi došao što skuhati . . . Zar sam ja baš najgori čovjek na svijetu? *(Čuje se kucanje.)* Naprijed!

Ružica *(ulazi):* Dobar dan!

Marko: Dobar dan!

Ružica: Ne znam da li me poznate. Da se predstavim: Ja sam socijalna radnica na ovom terenu. Čula sam i za vaše teškoće.

Marko: Drago mi je da netko znade i za moje teškoće. De, sjedite, evo stolac! Sad sam došao s posla i prihvatio se konzerve.

Ružica: Piše li vam žena?

Marko: Ništa! Samo mi je najstarije dijete napisalo jedno pismo.

Ružica: A jeste li vi što njima pisali?

Marko: Ne!

Ružica: A zašto?

Marko: A što da im pišem? Ja ih nisam odavde istjerao. Nek se vrate ako ih je volja.

Ružica: Ja bi im po vašem trebala savjetovati da se vrate, ali neću prije nego vi pođete na liječenje. Ta pobjegli su iz pakla. Kako da se vrate u isto stanje?

Marko: Znači ja sam svemu kriv, a žena ništa?

Ružica: Vi niste ni svjesni što su oni od vas pretrpjeli radi alkohola? Dakle, alkohol je glavni krivac vašoj nesreći. A vi ste krivi što ne uviđate svoju bolest i ne liječite se.

Marko: Ja nisam bolestan i zašto onda da idem na liječenje?

Ružica: Vidite tu je velika teškoća za vas i vašu obitelj što vi ne uviđate svoju bolest.

Marko: Ja ne znam zašto mi se toliko prigovara, ako kad popijem. Pijem za svoje pare koje sam ja ovim svojim žuljevima zaradio. Nisam nikog orobio ni ubio. Netko u nečem uživa. A ja uživam u rakiji.

Ružica: Ali, Marko, vi kao pošten i radin čovjek mogli biste u životu mnogo više postići i za se i za svoju djecu kad ne biste pili.

Marko: Nije meni nitko drugi stekao. Štogod imam, ja sam zaradio.

Ružica: To je pohvalno, ali vaša žena i djeca životare bez vas u teškim prilikama.

Marko: Pa nek se vrate.

Ružica: Vi opet svoje. Kako će se vratiti kad se stanje kod vas ne mijenja. Vi se ne želite liječiti.

Marko: Ja se nemam što izmijeniti.

Ružica: Marko, ja poznam vaše prilike i u poduzeću. I vaši najbolji prijatelji izgubiše u vas povjerenje. Dolaziš i s njima u sukob.

Marko: Da ja ne valjam, već davno bi dobio otkaz.

Ružica: A zar te nisu već više puta opominjali? Slali su te na liječenje, ali ti nisi htio.

Marko: I ti koji su mi prijetili, piju. Nek se najprije oni izliječe.

Ružica: Marko, uvjerena sam da vi volite svoju djecu, da im želite lijepu budućnost.

Marko: Ja bi za svoju djecu sve dao.

Ružica: Vidite, a recite mi iskreno jeste li im što poslali tokom ove godine?

Marko: Nisam. Nek se vrate meni, ako žele moju pomoć.

Ružica: Pretpostavimo da se vrate. Vi biste im pružili komad kruha, ali ona vas trebaju kao roditelja, kao oca, kao odgojitelja. To im je potrebnije i od novca. Upravo im je to ovdje manjkalo i zato su otišla. Iako im je teško bez oca, bolje će se tamo odgojiti nego li ovdje sve dok vi ne prestante piti.

Marko: Opet vi na isto.

Ružica: Marko, ja sve znam kako je bilo u vašoj kući. Vi ste se redovito vraćali kući pod utjecajem alkohola. I još bi donekle dobro bilo da niste tada bili agresivan. Hvatali ste u tom stanju prvi nož i letili na ženu i djecu. Možete li pojmiti kako je to na njih djelovalo? Vaša su djeca doživjela traumu od koje će se teško izliječiti. I vi ćete, dakle, uzeti odgovornost za nesretan i nesređen život svoje djece.

Marko: Opet samo ja kriv.

Ružica: Svaki je bolesnik kriv, ako se ne liječi, pogotovo ako svojom bolešću ugrožava druge. A takva je bolest alkoholizam. Zašto ne vjerujete ljudima koji se razumiju u vašu bolest, a žele vama i vašoj obitelji sve najbolje.

Marko: Ali ja ne mogu bez rakije i gotovo.

Ružica: Vi poznate Janka što s vama radi?

Marko: Poznam.

Ružica: On se liječi. Dolazi u naš klub liječenih alkoholičara. A nekad je pio i više od vas. I opirao se liječenju. A pitajte ga sada što misli o alkoholu!
Ne pije već šest mjeseci. Tek sada je svjestan svoje bolesti. On plače nad onim što su njegova djeca morala radi njega trpjeti.

Marko: Ja ipak mislim da ja u pijenju nisam došao dotle dokle je on bio. Njemu su rekli da će umrijeti ako ne prestane.

Ružica: Zar treba biti jednom nogom u grobu pa da se onda liječi? To može biti stvarno kasno.

Marko: Ja sam zdrav.

Ružica: Možda ste već i na jetru oboljeli, ali sigurno ste bolesni kao alkoholičar, bolesni su vaši odnosi u obitelji, poduzeću. Vaše vladanje, ponašanje treba liječiti.

Marko: Zato su i drugi krivi.

Ružica *(ustane, hoda po sobi)*. Vidite, Marko, kad bi vama liječnici rekli na pr. da ćete umrijeti od bolesti jetre ako ne prestanete piti, što bi vi uradili?

Marko: Pa možda ne bi pio. Ja mogu piti, a mogu i ne piti. Kad pijem pijem, kad ne pijem, ne pijem.

Ružica: Evo vidite, ipak bi se vi malo pokrenuli iz straha pred smrću, a ništa se ne strašite za budućnost svoje djece. Pa recite, kakav ste vi otac ako ne strahujete više nad njima nego nad sobom? Djeca vas trebaju, ali zdravog i brižnog, uvjeravam vas. Vi ćete im pomoći da si grade sretnu bidućnost. Ja odoh, a vi dođite liječniku i započnite se liječiti, ako ne radi sebe a ono radi svoje djece.

Marko: Hvala vam na savjetima, ali mislim da me skoro nećete tamo vidjeti.

Ružica: Netko vam kuca na vrata.

Marko: *(ode, uzme pismo od poštara i vrati se)*. Imam pismo.

Ružica: Ja odoh! Doviđenja!

Marko: Doviđenja!
Tko li mi to piše? Zar i mene još netko treba. *(Otvori pismo i počne čitati)*. Dragi tata! — O pa to je moja Blaženka! — Kako si? Jesi li zdrav? Kako se hraniš? Tko ti pere? — Nitko me drugi za to ne pita. Moje dijete se sjetilo. — Ja sam već htjela jednom doći k tebi da te malo vidim i pospremam ti kuću, ali mama mi nije dala i neće mi dopustiti sve dotle dok ti piješ. Tata, teško nam je bez tebe i bez naše kuće. Tijesno nam je u jednoj sobi. Mama ide raditi. Daleko nam je i škola. Baka uvijek ima nešto prigovoriti. Tata, kako bi to bilo divno da ne piješ da se tebi vratimo. Tata, zar više voliš rakiju nego nas Blaženku, Vesnu i Darka?

Marko *(ponavlja):* Zar ti više voliš rakiju nego li nas?
(Klima glavom.) To ih je sigurno mati nagovorila . . . Ali nije, ne nije, ja dobro poznam svoju Blaženku, dijete je to kakvog nema u čitavom ovom mjestu. *(Sjeda na stolac i naslanja glavu na ruke)*.

TREĆI ČIN

(Pozornica: Soba kod bake u kojoj stanuje Irena s djecom.)

Blaženka: Vesna, što imate za zadaću?

Vesna: A što to tebe briga? Dosta da me mama svaki dan za to pita.

Darko: A znate što smo mi imali? Svatko mora napisati nešto o svojim roditeljima, kako se zovu, šta rade . . .

Vesna: A što ćeš ti o tati napisati?

Darko: Pa da nas ne voli, da pije puno.

Blaženka: Kako ti znaš da nas ne voli? Zar vam nisam pročitala njegovo pismo?

Vesna: Al mamu nije ni pozdravio.

Darko: Ja bi se ipak volio vratiti u našu kuću. Tamo se imam s kim igrati.

Vesna: Tamo i ja imam puno prijateljica.

Blaženka: I vratit ćemo se.

Vesna: A kad mama neće!

Blaženka: Možda i hoće. Tata je prestao piti.

Darko: Onda nas više neće tjerati.

Baka *(ulazi u sobu)*: Djeco, već sam puno put rekla da obrišete cipele vani, a vi nanosite blata u hodnik.

Vesna: To je Darko.

Darko: A što lažeš kad moje cipele nisu ni bile blatne.

Baka: Djeco, a jel vi što učite. Znate što vam je mati rekla.

Blaženka: Znamo.

Vesna: Svaki dan nam ponavlja.

Baka: Vidite koliko se ona trsi i radi da vi nešto postignete.

Blaženka: Bako, sad tata više ne pije.

Baka: O baš će on dugo biti bez rakije?!

Irena *(ulazi)*.

Darko: Evo mama! Mama, što to nosiš?

Irena: Sve što nam treba za jelo.

Vesna: Mama, jesi se danas jako umorila?

Irena: Još pitaš. Svaki dan u tvornici i sad opet ovdje. *(Rasprema se, vadi jelo što će se pripravljati za večeru.)*

Blaženka: Mama, sutra moraš ići u školu na roditeljski sastanak.

Irena: Neću ići ako nisi ispravila jedinice. Zar da se tamo za te sramotim?

Blaženka: Kad su ovdje gori nastavnici.

Vesna: Ja nemam još ni jedne jedinice.

Darko: A ja najbolje učim, jel mama?

Irena: Djeco, morate dobro učiti. Bez škole danas nema ništa.

Baka: Da, da tako je bogme. *(Izađe van.)*

Vesna: Mama, mogli bi se sad vratiti tati kad više ne pije?

Irena: Zar da nas opet vija nožem?

Blaženka: Mama, nije nas vijao kad je bio trijezan.

Irena: A tko će mu vjerovati? Budite vi sretni da imate dobru baku.

Darko: Al naša je kuća veća.

Darko: I tata nam piše da se vratimo.

Irena: Ništa više neću o tome da čujem. Blaženka, hodi u samoposlugu i donesi nam svježeg kruha!

Blaženka *(uzme novac, spakuje se i ode)*.

Vesna: Mama, možemo li ja i Darko otići malo k Marici i igrati se?

Irena: Idite, ali nemojte dugo ostati!

Vesna i Darko *(izađu van)*.

Irena *(priprema jelo za kuhanje)*. Jedva sam se riješila onog prokletstva i nesnosnog života, sad da se tamo vratim. To nikada! *(Uzima rublje za peglanje i počinje posao. Čuje se kucanje na vrata. Ode van. Za trenutak ulazi ona i Marko.)*

Marko: Eto ja sam došao.

Irena: Ja te nisam zvala.

Marko: Smijem li sjesti?

Irena: Sjedi, ako ti se sjedi!

Marko: A gdje su djeca?

Irena: Kojekuda.

Marko: Irena, ja više ne pijem.

Irena: Do prve zgode!

Marko: Ne pijem već dva mjeseca.

Irena: Čula sam to i od drugih.

Marko: Pa što veliš?

Irena: Nadam se da ćeš sad sam redovito slati novac za djecu koju ja školujem.

Marko: Ja sam i sad novac donio. Volim svoju djecu.

Irena: Voliš ih?

Marko: Da ne volim, ne bi dolazio ovamo.

Irena: Pa što se nisi onda brinuo za njih?

Marko: A tko ih je othranio? Imala su pokraj mene bar komadić kruha.

Irena: To ja znam najbolje. Da nije bilo mene uz njih, bila bi ona i gladna i gola i bosa.

Marko: Dobro, Irena, priznajem da sam pio i stvarao nered, ali nisam te istjerao iz kuće.

Irena: Pa kud ćeš gore?! To je bilo neizdrživo. Da sam ostala, poludjela bi. I ovako sam obolila na živce.

Marko: Irena, kakav sam da sam, ja sam toj djeci otac.

Irena: Al kakav otac!? Da si ti pravi otac, ne bi do ovoga ni došlo.

Marko: Al sad ne pijem. Liječim se u klubu liječenih alkoholičara. Na liječenje me najviše potakla naša Blaženka.

Irena: I prije si ti izdržao kratko vrijeme pa onda opet nanovo.

Marko: Al onda se nisam pravo liječio, nisam išao u klub liječenih alkoholičara.

Irena: Ne vjerujem ja puno ni u to liječenje.

Marko *(zamisli se, potom kaže):* Irena, probaj zaboraviti što je bilo i vrati se nazad!

Irena: Marko, ako si zato došao, onda si zaista uzalud došao. Namučila sam se s tobom ko sotona u paklu, oslobodila se toga, dobila radno mjesto i sad da to ostavim pa se vratim? To nikako!

Marko: Ja volim svoju djecu. I najbolje bi bilo da ih ne razdvajamo.

Irena: Samo znaj da su i djeca mnogo od tebe pretrpjela.

Marko: I ja sam za te samo pijanac i ništa više? *(Ustane.)* Kraj takve žene što drugo čovjeku preostaje nego da traži utjehu u alkoholu *(izvadi iz svoje torbe darove za djecu, ostavi na stol i ode).*

Irena: Samo idi. Dosta mi je bilo života uz tebe. Zar da još i ovo malo živaca izgubim? Kaže da ne pije. On da može bez pića? On da zaboravi rakiju? *(Malo se zamisli.)* Možda sam ipak prestrogo postupila? Ne mogu ga nikako zaboraviti kao pijanog. A kad stvarno više ne bi pio? Ne znam bi li se i tada mogla k njemu vratiti. Alkohol je učinio pustoš od našeg braka. *(Čuje se kucanje na vrata.)*

Irena: Slobodno!

Ružica *(ulazi na vrata).* Dobar dan!

Ružica: Da se predstavim! Ja sam socijalna radnica u općini gdje ste prije stanovali.

Irena: Znam, sjećam vas se.

Ružica: Tu sam samo stoga jer mi je veoma stalo do toga da se vaše obiteljske prilike srede.

Irena: Marko je tu bio.

Ružica: Znam. Ja sam ga ovamo poslala.

Irena: Tako! Vi nas hoćete pomiriti?

Ružica: Čujte, mi smo velike muke imali da smo nekako Marka nagovorili da se dođe liječiti, ali sad sve više uviđam da on to neće moći bez vaše pomoći.

Irena: Znate li vi što sam ja sve s njim prepatila i sad još nešto tražite od mene. Među nama je sve svršeno.

Ružica: Nije istina! Između vas stoje vaša djeca. To su djeca i vašeg muža. Pa makar vas dvoje i ne ušlo više u bračnu zajednicu, morate nešto učiniti za sreću svoje djece.

Irena: Ja sve svoje sile ulažem za djecu.

Ružica: Ulažete mnogo, ali neće biti sve, ako ne doprinesete liječenju svoga muža, oca vaše djece. Uvjeravam vas da on voli svoju djecu, da on poštuje vas i da priznaje svoju krivnju. On je vrlo aktivan u klubu liječenih alkoholičara. Njegovo liječenje će silno koristiti vašoj djeci.

Irena: Znači, on će se izliječiti?

Ružica: Ali vrlo teško bez suradnje i bez vašeg liječenja. I vi i djeca, svi ste vi oboljeli dok je on pio. Sad se morate svi liječiti. Morali biste dolaziti u naš klub.

Irena: Što, da ja idem tamo s pijancima?

Ružica: Nemojte tako pogrdno? To nisu pijanci nego oboljeli od alkohola pa se liječe. Strahovito je važno da se i vi i djeca pridružite liječenju. Dok je Marko pio vi ste svi poremetili svoje vladanje. Treba ga dakle normalizirati, a to nije lako. Vi morate ponovo dobiti u Marka povjerenje kao u poštenog čovjeka i oca vaše djece, ako ne već kao muža. A to nije lako.

Irena: Uz tolike poslove da ja još putujem autobusom 20 km u njegov klub?

Ružica: Ja ću to srediti i u vašem poduzeću. Uvjeravam vas da je to silno potrebno radi budućnosti vaše djece. Vidite, kad alkoholičar prestane piti, to je tek prvi korak u njegovu liječenju. Tada treba slijediti dugotrajni proces da normalizira svoje vladanje prema drugima. On se godinama nenormalno vladao, zar mislite da se može za noć promijeniti?

Irena: Pa nek se popravi u vladanju!

Ružica: Ali i vaše vladanje je poremećeno, već sam vam rekla, i zato se i vi svi morate liječiti.

Irena: Pa morala sam oboljeti na živce.

Ružica: Ali nije samo to! Dok je on pio vi ste sasvim izmijenili svoj odnos prema njemu kao mužu i ocu vaše djece. On je

trebao biti glava obitelji, a potisnut je u zapećak, jer se nije nizašto brinuo. Vi ste preuzeli njegovu ulogu.

Irena: A što sam drugo i mogla?

Ružica: Al to je bolesno stanje koje treba normalizirati. Morate se i vi liječiti. Jedino će tako i vaš muž ustrajati.

Irena: Znači da se vratim u njegovu kuću pa da mi on opet bude gazda?

Ružica: Mislimo najprije na vašu djecu. Za njih bi bilo najbolje da se izmirite i opet zajedno živite.

Irena: To ne!

Ružica: Al ako se i ne možete vi i vaš muž ponovo povezati u brak, potrebno je da poradi svoje djece zadobijate jedno kod drugog poštivanje i povjerenje kao ljudi i roditelji. Djeca ne potrebuju samo očev novac nego njega — treba da djeca mogu oca zvati ocem pa makar im majka bila i rastavljena od njega.

Irena: Sve je to lijepo, al kad se sjetim što sam ja imala od njega i kao muža i kao oca svoje djece, jeza me spopada. I sad sam se tu zaposlila. Zar da napuštam radno mjesto i upuštam se u veliki rizik?

Ružica: Ne traži se od vas da napustite posao. Vi samo morate biti spremni pomoći liječiti rane koje je prošlost donijela. Pomozite prije svega da se Marko obnovi u ulozi dobrog oca svoje djece!

Irena: Kad mu kroz tolike godine nije pomoglo moje zaklinjanje i plakanje, ne znam što bi mu pomoglo.

Ružica: Upravo sad je došao za vas trenutak. Mnogo će značiti svaka vaša riječ kojom ćete vraćati u Marka pouzdanje, hrabriti ga na mukotrpnom putu liječenja. Tako ćete i vi samu sebe i svoju djecu liječiti. Tako će djeca u vama dvjema dobiti bolji oslonac za svoju budućnost. Stoga vas molim *(ustane)* dođite u naš klub svake srijede u šest navečer, imate dobru autobusnu liniju. Tako ćete pomoći nama, sebi, svojoj djeci.

Irena: Ta vidite li da sam prezaposlena?!

Ružica: Marko se sad trsi da ne pije. Čini to najviše radi svoje

djece. Znajte, počne li opet piti, bit će to najviše poradi vašeg nedolaženja u klub. Onda ćete vi biti odgovorni što vaša djeca neće imati trijeznog oca.

Irena: Tako znači?!

Ružica: Da, tako! Ja rekoh svoje. Odlazim. Doviđenja *(otvara vrata i izlazi)!*

Irena: Doviđenja! *(Isprati Ružicu pa se vrati.)*
Što da radim? Ova žena stvarno pametno govori. I želi dobro mojoj djeci. Al ne mogu si zamisliti da se ja tamo s njim sastajem i da mi se sve ono vraća u pamet. *(Vani se čuju djeca).*

Darko *(uleti u sobu):* Mama, jel to istina da je tata bio ovdje?

Vesna *(uđe):* Svi nam kažu da je bio.

Blaženka: Ovo je sigurno on donio *(pokazuje na zavežljaj na stolu).*

Irena: Bio i otišao.

Blaženka: Zar si ga otjerala, mama?

Irena: Daj, šuti!

Darko: Da vidimo što nam je donio *(odmotava paketić).*

Blaženka: Trebao je ostati s nama na večeri.

Vesna: Glete kakve velike čokolade!

Darko: Ima ih pet.

Blaženka: Znači da je donio i za mamu i baku.

Irena: To je on sve vama donio.

Darko: Ima i bonbona!

Blaženka: Mama, jel da tata ne pije?

Irena: Sad ne pije, al vidit ćemo dokle.

Darko: Hoće li nas tata opet pustiti u našu kuću?

Baka *(ulazi):* Kakvo je to veliko veselje?

Darko: Bio je tata.

Baka: Dobro da se sjetio već jednom.
(Djeca sva odu van.)

Irena: Eto bio je Marko i htio bi da se k njemu vratimo.

Baka: Slušaj, Irena, ako više ne bi pio i meni se čini da bi najbolje bilo za te i tvoju djecu da se vratite. Nije da te tjeram odavde, ali ti si njegova vjenčana žena, to su i njegova djeca. Prije dok nije pio on je bio pošten i vrijedan čovjek. Tako može i sad.

Irena: A tko mi garantira da neće piti?

Baka *(ode).*

Irena: Mama veli, mi smo vjenčani. Da, voljeli smo se nekad i povezali u brak. A da li nas sada još uopće što drugo osim djece veže? Što ću ja tamo ako ga ne volim? U svakom slučaju bi bilo bolje da se izliječi, pomogao bi mi više tu djecu školovati.

ČETVRTI ČIN

(Pozornica: Kao u prvom i drugom činu).

Marko *(mete sobu metlom).*

Marta *(ulazi u sobu):* Vidi se tko je vrijedan.

Marko: Vrijedan nego što.

Marta: A moj Pero bogme neće raditi taj posao.

Marko: Radio bi on i te kako samo da nema tebe. Ja sam teže prošao nego on — nekad smo skupa lumpovali po gostionicama. Sad smo oba u klubu, ali ja ostao bez obitelji.

Marta: A što ćeš Marko, valjda će se i kod tebe promijeniti na bolje.

Marko: Već osamnaest mjeseci ja ovako. I kuhaj i peri i spremaj sve sam pa sam.

Marta: Nije lako, vjerujem ti.

Marko: Danas je badnje veče, sutra Božić **(Silvestrovo, N. Godina)**, a što to za mene znači kad sam ovako sam. I kad se sjetim kako bi to bilo lijepo da su tu moja djeca, da uživam u njihovoj radosti, suze mi idu na oči.

Marta: Lijepo je, Marko, već to što si dočekao ovo veče trijezan, što se liječiš od svoje bolesti. Tvoja djeca a i žena će tebi već kad tad doći.

Marko: Nikad kao ove večeri nisam u sebi osjetio i uvidio ono što je piće od mene učinilo, kakvu je nesreću donijelo u ovu kuću. Zar tih osamnaest mjeseci ne daje baš nikakvu garanciju ni mojoj ženi ni onima u poduzeću. Nitko mi od njih još pravo ne vjeruje.

Marta: Ne bi baš tako rekla. Vidiš da Irena dolazi ponekad i u klub. I čini mi se da se dosta izmijenila.

Marko: Išao sam ja tamo i drugi put. Vidio sam djecu. Lijepo napreduju. Djeca bi voljela ovamo. Tu im je i škola mnogo bliže.

Marta: Svatko voli tamo gdje se rodio i navikao.

Marko: Pisao sam da mi bar Blaženka dođe za Božić i Novu Godinu, ali nema ni nje. Sigurno je mati nije pustila. Nitko za me ne mari. Od nikog nisam ni božićne **(novogodišnje)** čestitke primio.

Marta: Najljepše se slavi Božić **(N. Godina)** kad je cijela obitelj na okupu.

Marko: Sjećam se kako je to bilo još onda dok nisam ni počeo piti. Djeca su bila još sasvim mala. Kako su se veselila okićenom boru i darovima. Uživao sam u njihovoj radosti. Što li bih ja dao da se jedna takva večer ponovi. Umjesto svega toga ja ko najzadnji bogac sam samcat u društvu s ovom metlom. I znaš da je to kriza za me. Pričinja mi se kao da mi nešto govori: Pođi ti u gostionicu, tamo su tvoji stari prijatelji.

Marta: Nemoj se, Marko, previše moriti žalošću. Možda će ti koje dijete doći za Novu Godinu, onda imaju više slobodnih dana. A ako se želiš razgovarati imaš kamo doći. Dođi Peri, on te razumije. Otiđi svome kumu i on se liječi.

Marko: Vani je već mrak. Da je Blaženka mislila doći, došla bi ranije. A u zadnjem pismu mi piše da je malo i bolesna. Možda se ta njezina bolest malo pogoršala.

Marta: Nepotrebno je da se sad toliko oko toga uzrujavaš.
Marko, sutra dođi k nama na ručak! Pero te poziva da ne samuješ tu u praznoj kući.

Marko: Hvala mu! Vidi se da komšija na mene misli. Reci mu da ću doći.

Marta: Idem. Djeca me čekaju da skupa kitimo bor. Laku noć! *(Ode.)*

Marko: Laku noć, Marta!
(Monolog) — Marta i Pero su mi najbolji susjedi. Da nisam pio, bili bi i bolji. Ali ni pijanog me nisu sasvim odbacili. Pero me je mnogo puta podigao iz blata i doveo kući. *(Posprema po sobi.)* Ako Blaženka nije danas, mogla bi možda sutra doći. Koliko bi mi onda sutrašnji dan bio ljepši! Moram ja sve to lijepo dotjerati, da dijete primjeti kako je tata sad uredan. *(Ode van i donese bor.)* I bor sam nabavio. Sjećam se da je Blaženka još kao malena voljela kititi. A gdje li sam nakit spremio? *(Ode van i donese.)* Tu je sad sve. *(Postavi bor na stol i započne kititi.)*

Ja to ni ne znam pravo raditi. Prijašnjih godina sam ovu večer sprovodio u gostionici, a lani nisam ni imao bora. E kako bi to lijepo bilo da djeca ovo rade. Ja znam da me moja djeca još vole. A Irena? Čini mi se da me ipak u duši nikad nije prestala voljeti, al se boji ponovo započeti sa mnom. A mnogo je i prepatila sirota od mene i živci su joj oslabili. U zadnje vrijeme je pokazivala prema meni više pažnje, ali možda je to samo radi djece za koju sad oboje plaćamo. Ona je shvatila da im je i otac potreban kao odgojitelj. Kako je čudan taj ljudski život?! *(Vani se čuje neki žamor. Osluškuje. Pođe prema vratima i viče):* Tko je?

Darko *(uleti u sobu):* Mi smo, tata.

Blaženka i Vesna *(ulaze i pozdravljaju se s tatom).*

Marko: Blaženka, ja sam mislio da ćeš ti i prije doći.

Vesna: Darko, gle tata ima i bor.

Darko: Ja ću ga kititi.

Irena: *(ulazi):* Marko, svi smo stigli. Da li nas primaš?

Marko *(brišući suze):* Irena, oprosti mi. Nisam ovo zavrijedio. Iznenadili ste me. Ovo mi je najljepši dan u životu. Novo rođenje!

Vesna: Tata, mi smo se zdogovorili da ćemo tebi za pozdrav zapjevati jednu radosnu pjesmu.

Marko: I treba da zapjevamo, jer Božić **(N. Godina)** je konačno ušao(**-ia**) i u ovu kuću.

Blaženka *(započne).*

(Svi prihvate i pjevaju. Prihvati i publika.)

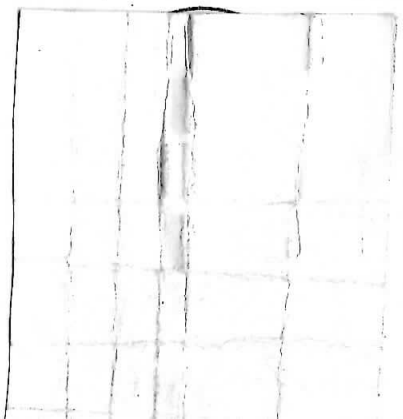

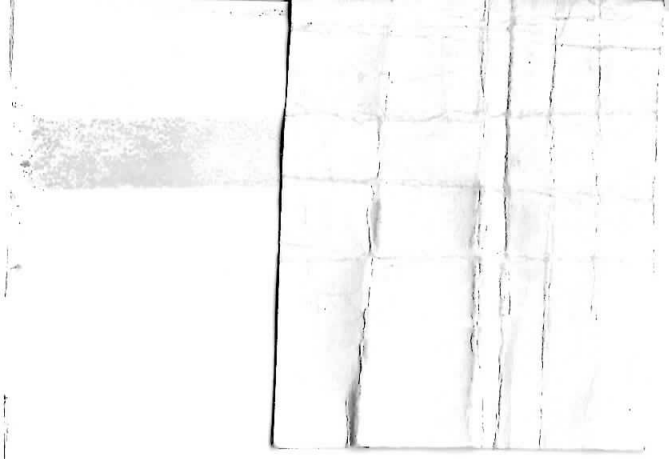
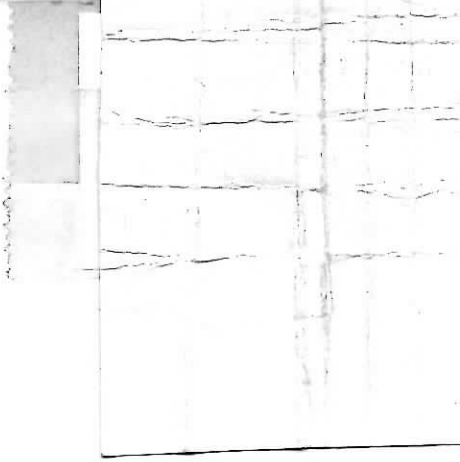
Tisak: »Đakovotisak« Đakovo